

СУ „Св. Климент Охридски“
Юридически факултет
Катедра по теория и история на държавата и правото

Утвърждавам:

проф. д-р Даниел Вълчев
декан на Юридическия факултет

КОНСПЕКТ
ОБЩА ТЕОРИЯ НА ПРАВОТО
/Защита на правата на човека/
конкурс за докторант/асистент

Тема 1.

Юридическата наука. Общата теория на правото. Понятието за право.

1. Правото като обект на изследване.
2. Фактическо и дължимо. Норма. Видове норми.
3. Методи при изследване на правото. Юридическият метод.
4. Определение на правото.
5. Предмет на правната наука. Възникване и развитие на ОТП. Задачи на ОТП.
6. Юридическа валидност. Валидност и легитимност.
7. Право и ценности.
8. Възникване и развитие на естественото право.
9. Съвременни естественоправни теории.
10. Правото и заобикалящата го социална среда.
11. Възникване и развитие на правния социологизъм.
12. Съвременни теории на правния социологизъм.
13. Възникване и развитие на юридическия позитивизъм.
14. Съвременни правнопозитивистки теории.
15. Правна догматика и правна херменевтика. Право и език.

Тема 2.

Правни норми и правни принципи.

16. Понятие за правна норма.
17. Видове социални норми и тяхното юридическо значение.
18. Правна норма и правна разпореда.
19. Структура на правната норма.
20. Основни видове правни норми.
21. Действие на правните норми.
22. Правни норми и правни принципи.
23. Видове правни норми.

Тема 3.

Правна система.

24. Понятията „правна система“ и „правен ред“.
25. Теории за правната система.
26. Единство на правната система. Правото като система от норми.
27. Статични и динамични нормативни системи.
28. Правото като динамична нормативна система.
29. Структура на правната система.
30. Публично и частно право.
31. Материално и процесуално право.
32. Правни отрасли и правни институти.
33. Завършеност и кохерентност на правната система. Празноти в правото и способности за тяхното преодоляване.
34. Конфликти в правото и способности за тяхното преодоляване.
35. Правна система и система на юрисдикциите.
36. Съдилище и видове съдилища. Други юрисдикции.
37. Формиране и развитие на националните правни системи.
38. Романо-германски правни системи.
39. Прецедентни правни системи.
40. Религиозни и обичайни правни системи.
41. Система на Международното публично право.
42. Правна система на ЕС.

Тема 4.

Източници на правото.

43. Източници на правото. Понятие. Видове.
44. Основни и субсидиарни източници в българската правна система.
45. Конституция, закони и подзаконовни нормативни актове.

46. Международни договори.
47. Актове от вторичното право на Европейския съюз.
48. Решения на Конституционния съд.
49. Решения на ВАС за отмяна на подзаконовни нормативни актове.
50. Съдебната практика.
51. Правният обичай.
52. Правната доктрина като източник на правото.
53. Други източници на правото в българската правна система.

Тема 5.

Юридически факти.

54. Понятие за юридически факт.
55. Видове юридически факти според волевото им съдържание. Юридически събития и юридически действия.
56. Правомерни юридически действия.
57. Юридически актове.
58. Неправомерни юридически действия. Вина.
59. Други класификации на юридическите факти.
60. Прости и сложни юридически факти. Фактически състави.
61. Юридически презумпции.
62. Юридически фикции.

Тема 6.

Субективно право и правно отношение.

63. Понятие за субективно право. Теории.
64. Форми на субективното право.
65. Юридическо задължение. Връзка със субективното право.
66. Видове субективни права.
67. Защита на субективното право.
68. Граници на реализация на субективните права.
69. Правно отношение. Понятие и видове.
70. Структура на правното отношение.
71. Видове правни отношения.

Тема 7.

Субекти на правото.

72. Понятие за субект на правото. Теории.
73. Правосубектност. Правоспособност, дееспособност, деликтоспособност.

74. Видове правни субекти.
75. Физическо лице.
76. Юридическо лице.
77. Държавата като субект на правото.
78. Представителство. Понятие и видове.

Тема 8.

Правата на човека и тяхната защита.

79. Историческо възникване и оформяне на идеята за правата на човека.
80. Ранни опити за позитивноправно закрепване на идеята за правата на човека в Англия.
81. Декларация за независимостта на САЩ. Бил за правата.
82. Френската декларация за правата на човека и гражданина.
83. Немската традиция и въпросът за правата.
84. Теории за природата на правата на човека.
85. Права на човека, основни права, конституционни права. Права и свободи.
86. Права на човека и права на гражданина. Права и задължения.
87. Индивидуални и колективни права.
88. Видове права на човека.
89. Основни актове по защита на правата на човека във вътрешното право на Република България.
90. Основни органи и процедури по защита на правата на човека в Република България.
91. Всеобщата декларация за правата на човека и съпътстващите я актове.
92. Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи. Създаване и развитие.
93. Значение на протоколите към Конвенцията.
94. Европейският съд по правата на човека. Организация и процедури.
95. Проблемът за правата на човека и Европейският съюз. Хартата на основните права на Европейския съюз и Договорът от Лисабон.

Литература

Учебна литература:

1. *Борисов, О.* Международноправна защита на правата на човека. С. 2007.
2. *Ван Дайк, П., Хууф, Г.Й.Х.* Европейска конвенция за правата на човека – теория и практика. С. 2000.
3. *Вълчев, Д.* Лекции по обща теория на правото: част първа. С. 2016.
4. *Вълчев, Д.* Лекции по обща теория на правото: част втора. С. 2019.
5. *Жаке, Ж.П.* Институционно право на ЕС. С. 2007.

6. *Колев, Т.* Теория на правото. С. 2016.
7. *Попова, Ж.* Право на Европейския съюз. С. 2015.
8. *Ташев, Р.* Обща теория на правото. Основни правни понятия. С. 2014.
9. *Харис, Д., О'Бойл, М., Бейтс, Е., Бакли, К., Уорбрик, К.* Право на Европейската конвенция по правата на човека. С. 2014.
10. *Чернева, Б., Киселова, Н., Драганов, Ж., Митрева, П., Хаджийска, А.* Защита на основните права: курс лекции. С. 2023.

Монографии:

1. *Бойчев, Г.* Юридическа отговорност. С. 1995.
2. *Вълчев, Д.* От апология на правната норма към теория на правния ред. С. 2005.
3. *Георгиев, В.* Публични правоотношения. С. 1998.
4. *Дачев, Л.* Юридическият дискурс. С. 2004.
5. *Дуоркин, Р.* Да се отнасяме към правата сериозно. С. 2003.
6. *Кели, Дж.* Кратка история на западната теория на правото. С. 1998.
7. *Колев, Т.* Теория на правотворческата дейност. С. 2006.
8. *Ролс, Дж.* Теория на справедливостта. С. 1998.
9. *Сталев, Ж.* Нормативната сила на фактическото. С. 1997.
10. *Стоилов, Я.* Правните принципи. С. 2018.
11. *Танчев, Е. (ред.)* Основни права на човека. С. 2002.
12. *Ташев, Р.* Теория за правната система. С. 2006.
13. *Торбов, Ц.* Основният принцип на правото. Право и справедливост. С. 1992.
14. *Тропер, М.* За една юридическа теория на държавата. С. 1998.
15. *Хабермас, Ю.* Морал, право и демокрация. С. 1999.
16. *Хайек, Фр.* Право, законодателство и свобода, т. 1-3. С. 1996.
17. *Цонков, И.* Теория и практика на съдебното производство по наказателни дела. Състезателността в светлината на ЕСЗПЧ. С. 2014.
18. *Hart, H.L.A.* The Concept of Law. Oxford, 1961.
19. *Kelsen, H.* General Theory of Law and State. N.Y., 1961.
20. *Raz, J.* The Concept of a Legal System. Oxford, 1983.

Катедра по теория и история на държавата и правото

София, 2024 г.